

РАУФ ПАРФИ

Кўзлар

ШЕЪРЛАР

*Гафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
Тошкент — 1978*

П $\frac{70403 - 102}{352 (06) - 78}$ 42-78

© Сафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1978 й.

БАҒИШЛОВ

Дўстим, дияда не бор сўзлайман сенга...
Тахайюл майнга термуламан жим.
Унда жилва қилар ажиб аланга,
Унда ичилмаган менинг ёшлигим.
Хаёл гирдобиди чўмилиб ётар.
Унда юз кўрсатар яшинаган сароб.
Кунларим тугилиб, кунларим ботар,
Қандайини мўъжиза, дўстим, бу шароб!

Аста варақлайман ўтган кунларини,
Гўзал китобимдир қадаҳ лолагун.
Келар болаликнинг азиз унлари,
Азиз жўраларим, қайдасиз бугун?
Қайдадир изғидим, нимадир иллаб,
Нимадир англамай беқут пешона,
Ширин афсоналар айтиб юлдузлар
Ёнига чорларди мени ягона.

Ҳар нарса соф эди, ҳар нарса порлоқ,
Гўё гўзалликдан иборат олам...
Улимни ўйлардим юракдан бироқ
Одамдан ўтганда заррача алам.
Ҳар ким ҳам ёшликда жасур, жангар,
Ҳаётдан мўъжиза кутардим, ҳайҳот,
Отқилдим очофат кимса сингари,
Мени мўъжизага тўйдирди ҳаёт.

Бир вақтлар шунчаки қайғурардим, оҳ,
Бир вақтлар шунчаки ухламасдим мен.
Шунчаки тун бўйи йиғлардим, аммо

Ёшлигим, сен учун йиғламасдим мен...
Мен энди, мен энди шундай афтода,
На сажда қилгайман, на дуойибад.
Қўлимда порлайди аргувон бода,
Ёшлигим, ёшлигим, сен унда фақат.

Энди хўл яшадим. Шунақа дунё...
Ҳар сафар қўлимга олганда қалам
Уйлайман: кетяпман йўқликка қараб,
Бу балки сўнгги шеър, бу балки видо.
Ҳаёл шаробидан қуйиб бер яна,
Қуйил, тўкилмасин заррача илҳом.
Қани эй, кўзимин чирт юмиб, мана,
Ичиб тугатайин уни бзтамом!

1966

ВАҚТ

Вақт ўтмоқда,
Нонуштаси йўқ, тушлиги йўқдир унинг,
У давомли ҳаракат уйқусида.
Вақт ўтмоқда.

Сочларини юлар Вақт
Совуққон ўрнимиз устида.
Деразани очинг,
Шамоллар кирсин,
Хонангиз нафасга тўлсин,
Мусаффо нафасга...
Утган вақтлар,
 бекор вақтлар
 кўриниб турсин
 кўкрак қафасдан.

Ватанликда ва Қуёшликда
Қурайлик!
Қурайлик иморат
 оловли,
 навқирон ёшликдан!

Қани эй, югуринг,
Югурайлик!
Эшиклардан бошларни ҳайданг!
Тупроқ — Онамизни
 кўзимизга олайлик.

Томирларга Вақтни бойлаиғ —
Томирларга,
Бойлайлик!
Вақт ўтмоқда...

1964

ОДДИЯ КАСРЛАР

Вақт.
Биз уни бўламиз дақиқа, соатларга,
Кунларга ва ойларга.
Йилларни варақдек йиртиб оламиз
Вақт китобидан.

Вақт —
Бош миямиздан тўкилган асрлар.
Шу вақт тепасида муаммодир... баъзан
Оддий касрлар деб атаганимиз..

Вьетнамда отилган ўқ,
Туркияда юпун бир бола,
Алабамадан учган чинқириқ,
Ватанидан жудо бўлган халқ,
Ёвузларни асраган замон...

Доям қонни эслатиб турар,
Нонни кесган пичоқ
Ҳамда оя милтиқлари.

Кўзимиз неларни хотирга солмас:
Хотирамизнинг кўзлари.
Чапи гўё андак қисилган...
Елкаларда қўндоқ излари.

Оддий касрлар, деймиз-да, энди.
Учар гилам афсонасидан
Космик ракеталар масофасида
Чарчаган оёқларимиз...

Вақт бир девор бўлса,
Қалбимизни соат сингари
Бу деворга қўйганмиз осиб.
Вақт худо эмас!

Зотан, ҳар нарсанинг,
Ҳар кимнинг ўз худоси бор..
Жароҳатлари бор
Қаҳрамон ва жиноятчи асримнинг.

Керак... керак бир буюк жарроҳ,
Токи уни юлиб ташласин,
Токи эркин яшасин жаҳон,
Владимир Ленин...

Бош миямиздан тўкилган асрлар
Бунёд этган мазмун..
Лекин ҳали оғрийди
Ипак билан тикилган ерлар..

Оддий касрлар, деймиз-да...

1965

Қолди Нозим садоси.
Садонинг акс садоси.
Акс садонинг акс садоси.
Садога ўралашиб борар тобора
Бу дунё.
Садо кенгликлари теран боқар менга
Нозим Ҳикмат кўзалари ила.

1963

ВАТАН ҲАҚИДА БЕРИД ИЕНЦШГА! МАКТУБИМ

Ватан ҳақида сента, Берид,
Бу мактубни ёзаётган пантим
Ташқарида қор ёғмоқда эзгин-эзгин,
Оппоқ-оппоқ, лўлли-лўлли. Неларни ёғар қор?

Тахайюл ёғар. Тахайюл отига минган осмон.
Берид, бундай яшаш, ахир, кўп қийиндир балким
Берид балким хасталаган бизни бемаврид
Йигирманчи аср, деб номланган оғриқ.

Мен шундай тушунаман Ватанин.
Утинаман, баландпарвоз сўзлар, деб ўйлама тағин.
Эҳтимол, ечиб ташлашимиз керакдир қора рўмолини
Дардли хотиротнинг мунглуу бошидан.

Эҳтимол, бизни орзулар оҳангида алдаётганлар
Тўғрисида ўйлашимиз керакдир кўпроқ.
Қор ёғмоқдадир, Ҳофизам арқоғига ёзилмоқдадир
шашмақом —
Менинг Ватанимнинг тимсоли бўлиб.

Мен шундай тушунаман Ватанин.
Қор эса ёғмоқда.
Унутиш мумкин бўлмаган нарсаларни
Бирданига ёғмоқда...
Освенцимни унутиб бўлса наҳот?!

1 Ҳозирги замон немис шoirи (ГДР).

Уларни кийнайдн ҳатто,
Виждон азоби.
Баъзан истаб қоладилар
Темир йўлга бўйишларини қўйиб ётмакни,
Ёки бир япон фильмидаги каби ўз бошларини
ўзлари
Қилич билан секин, роҳатланиб кесиб ташламакни.
Ёки самурайлар каби ўз қоринларини бутун
ҳолида
сўйиб олмакни.
Лекин бундай қилмасликка бардош бер уларда,
жасорат бор.
Бундан баттарини кўрганлар улар,
Виждон қийноғини кўрганлар ахир..

Шу пайт Ватан кўз ўнгимда бўлар намоён.
Қор ёғмоқда.
Нега қор қоп-қора?.. Қор ёғмоқда.
Бундай қорин биринчи бор кўришимдир балки,
Берид.

Гўё мен зулматнинг ичида кетаётirman,
Қўлларимда ёғду сочмайдиган қора машъала,
Гўё Зулмат Борлиққа айланган
Худди Байрон айтган сингарни.
Қор ёғмоқда. Тахайюл ёғар.
Унинг қарвон-қарвон булутларини кўлларим-ла
ушлаб кўраман.
Улар йигирма миллион шаҳид номидан сўзлар
Бу — буюк миллат эди.
Бу — буюк давлат эди.
Дунёнинг севишли Ватани эди...
Йўқ энди. Йўқ энди. Йўқ энди.

Мен бундай тушунаман Ватанини, Берид.
Нозим Ҳикмат айтган каби бир маҳал

Ватанларнинг Ватани бордир дунёда, лекин
Бу Ленин аталган ватандир, Бернд.
Уша чуваш ҳайкалтароши сингари мен ҳам
Узим бунёд этган Ленин ҳайкалининг пойига
Йяқилиб
Улишга тайёрман бу кун.

Биламан у ҳайкалтарош
Лениннинг сиймосида .
Ватаи ва озодлик рамзини кўрган.
Мен шундай тушунаман Ватани.
Деразамнинг нариги томонида эса ҳамон
Қор ёғмоқда,
Оппоқ-оппоқ, лўппи-лўппи,
Узун-узун қор.

1973

ИЗЛАР

Гўё қордаги излар —
Уткинчи.
Гўё қум устида
Товон кўлкаси.

Биринчи из..
Иккинчи из..
Учинчи из..
Унинчи..

Бу яхши ким?
Бу ёмон қайси?!
Излар,
Абадият ҳақида сўзлар.

Тошлардаги ёзувлар каби излар...
Ёмонликни янчиб боради
Қуёшнинг ва ернинг
Ўз болалари.

1964

БАЙРОННИНГ СЎНГГИ САФАРИ

*Чўкиб бормоқдасан кўзим ўнгида
Алидо, алидо, эй она диер...*

Байрон

Денгиз теранлиги — сенинг суваринг.
Кўринур тимсолинг, зимистон кайнар.
Ошиб бормоқдадир мавжлар суръати,
Сен каби ҳисларим қайнови ўйнар.
Қайда жасоратим, қайда журъатим,
Қайда у чексизлик, самовий куйлар?!
Кўҳна қаср ичра яшар гулжамол
Тубанда ҳайқирар долға-ғалаён.
Денгиз соҳилида туриб, эҳтимол,
У сенинг умрингга келтиргай имон.
Ғамгин кўзларида акс этгай магар
Аччиқ муқаббатинг, олис хотирот.
Қани, эй долғалар, қани, тўфонлар,
У каби ғазабга тўлингиз, ҳайҳот!

Қонталаш уфқда интиқом порлар.
Шоир — эрк ўғлони, номус сарвари.
Гўёки хўрланган қамширанг чорлар,
Юзландинг қасос деб сен Юнон сари.
Севган Ватанингда барчаси қолар,
Алданган умиду ғийбатлар бари...
Денгиз ҳайқиради, гирдоб бекарам,
Шоир, кўзларингга денгизлар тўлар:
«...Тождор махлуқларга емнинг ўзи кам,
Тишламоқ ва қопмоқ истади улар...»
Жанг майдони керак жангчига ахир,
Қутлуғ эркинликнинг жасур фарзанди,
Сўнгсиз алам билан телбариб ёндинг
Она-Ватанингни тарк этдинг, шоир.

Тўлқин гоҳ тош қотар, сапчигаЙ гоҳо,
Сен эса соҳилдан термуласан жим.
Сўнг тинар қаҳрли бу шовқин, аммо,
Шундай аниқ тинар менинг-да сасим.
Бир дам ҳасратларда бўлурман малул,
Сўнг яна чорлагаЙ бу ҳиддат, тугён.
Сени етаклагаЙ денгиз сари ул
Ва мени бегона санамлар томон.
Йўқ, бизни ажратмас чеки йўқ денгиз,
Ажратмас заминнинг водий, тоғлари.
Бироқ қисматимиз бир эмас, эсим.
Мени эркалатар юртим боғлари.
Бироқ мумкин эмас курашмоқ сенсиз,
Баъзан кўксим узра дайр терноқлари.

Наҳот ёвуз бўрон хасдек учиргаЙ?
Қайнар томиримда оташни қонлар.
Қаҳрим қуюнларнинг изин ўчиргаЙ,
Пойимда ётурлар қора бўронлар.
Уфқ ўтда ёнар, денгиз ҳам нотинч.
«Йўқ эса кўкларга сочиб ҳасратим,
Бош олиб кетмасдим Ватанимдан ҳеч,
Сенга қул бўлардим, эй муҳаббатим...»
Ужар хаёлларга бир дам тўларман,
Бир дам сўзларингни тинглаЙман сокин:
«...Кураш нечун ахир?.. Мен ёш ўларман,
Неча имкон бордир севдим-ку, токим,
Тупроқдан эдим мен, тупроқ бўларман,
Дунёни тутажак менинг юрагим...»

1976

ПАБЛО НЕРУДА УЛИМИГА

Ахир ўлдирмишдир
Қора машъал тутган машъум

шайтанат,

Кўрқоқлар ўлдирдилар,
Сотқинлар ўлдирдилар.
Шоирни. Инсонни.

Гарчи мумкин амасдир асло
Уфқининг бўйнига сиртмоқ — дор ташлаб
Ўлдирмоқ инсонни, Пабло,
Сўнди озодликнинг сўнгсиз осмони,
Пабло.

Чатнади юлдузлар,
Сўндилар қақшаб.
О, бу кун қайғунинг қора сувратини кўрдим.
Нафратнинг қошида турдим юзма-юз.

Нафасини ичига ютиб юборган ҳаво,
Дим,
Нафасини ичига ютиб юборган
Паблосиз.

Бу кун танҳо ҳасрат.
Шокр ва Дунё.
Сўз йўқ Сўзга,

Осмон тошиб кирар кўзга,
Сигмас кўзга, Пабло,
Бу буюк ҳасратнинг мазмуни ўзга, Пабло.

Наҳот, Борлиқ — соқов.
Наҳот, Борлиқ — кўр;
Дилдираб, лопиллаб турган булутларнинг
Тобутида ётар жонсиз тафаккур.

У қандай севарди.
У қандай севарди Дунё — Ватани.
Пўқ, озодликни отиб бўлмас, йўқ.
На-да тубан, на-да аянич осмоннинг душмани.

Қўлларига қайтадан
Қора машъал олган машъум шайтанат —
Зулматликлар Чилининг оппоқ тонгини
Чил-чил синдирдилар.
Қонли санжоқ илдилар, Пабло,

Етим қилмоқ бўлдилар озодликни
Фақат,
Яна ўзларини етим қилдилар,
Пабло.

Етар, бас, марсия...
Эй сиз, ғафлат супрасида
Биқсиб тўйганлар,
Эй, сиз қурбонликка
Қуёшни сўйганлар...

Уни ўликлар ўлдирдилар.
Ўлдирдилар шoirни. Инсонни.
Ҳайқир, ҳайқир, ҳайқир, осмон —
Пабло Неруданинг сўнгсиз осмони.

1979

САНЪАТ ТУШУНЧАСИ

Икки аскар.

Икки хил ҳарбий кийим.

Икки ранг.

Бирининг ўқ товушидан

қулоқлари кар.

Ётар, хотинини кўрар тушида.

Бошқаси жим.

Қабр — уйи.

Вьетнам.

Тирих мазмун.

Ок. Ок.

Гўзал тупрок узра бир қора калхат.

Икки ранг.

Портлаш.

Мавҳум супрат

Аттанг!.

Изолда Крэста бугун асира.

Чин санъаткор Изолда.

Софокл. «Электра».

Томота бузилади.

Янгирманчи аср. Сана — 65

Яа унлар ҳафтафаҳм полиси:

— Софокл ким,

кўпоровчи эмасми ўзи?

— Билмадим, чунки муаллиф

Олдинроқ тугилган Исодан...

Уруш бўлмасин, дейди Крэста,

И'чининг учун у бугун асира.

Икки ранг —

бу санъат.

Унның ёши — бу кун.

Унның ёши — узун.

Унның ёши...

Санъат

киприкларини темир дор қил. б

Унга муз ёшларини осар.

Санъат

инсоннинг шоҳ томирларини

Бўронли бир денгиз шаклида босар.

Вужудимиз хўжраси

уч миллиарддан артық.

Ҳар хўжрада олти қитъа —

Яшамак санъати шу олтиликда.

Шу манзилда икки ранг аннқ.

Икки ранг: Оқ ва Қора.

Ҳақиқат ва Ёлғон.

Эй, жафокаш ҳақиқат.

Бу санъат,

санъат!

Сан...

1965

Энг катта китоб —
Ҳаёт.
Бутун инсоният ёзар китоб,
Энг оғир,
Энг оддий,
Энг гўзал китоб.

1965

ШОДЛИК

Қора осмон, қайғули осмон,
Қовоғидан қор ёғади. Жим.
Унингсиз ҳам шодлигим — ёлғон,
Унингсиз ҳам йўқдир шодлигим.

Сенинг ҳусну тароватингга қараб ўлтирмасман
ҳеч.

Сен мендан ранжима, сўзалим,
Бегимсол шодлигим...
Ахир, биласан-ку..

Маъсум бу кеч.
Машъум бу кеч.
Қассоб — бу кун.
Қасос — бу кун!

Эшигмаяпсанми
Инги товушин?
Сўинилган озодлик
Хириллар.

Шодлик, қара, бир одам, қара,
Сени гоят қадрлаши мумкин бўлган бир одам,
Сенга қараб шошиб, энтикиб бораркан
Чалқанча тушди.
У кетди, у кетди.
У кетди
Дунёда сенинг борлигингдан
Беҳабар..

Бир йигит. Бутундир оёғи,
Тўрвасида ишсизлик ерлиғи
Қоринда ўтган кунги ёғсиз
Европининг бахтиёрлиғи.

У кетди. У..

Бир қиз.

Кўзлари бир оз қисиқ,
Қора соч. Балки малладир.

Сен ранг танламайсан, шодлик.

Сен билан қиёслаш мумкин бўлган нарса
Фақат шодликдир.

Қўллари боғланган.

Шодлик, сени ўйлаб гамга богаман.

Шоякк, сени мен башариятга улашмоқ,

Сочмоқ истайман.

Сени мен чорлайман, кел бери!

Уйғотаман.

Сенинг бетимсол ҳуснингни бир бутун ҳолда

Дунёга очмоқ истайман,

О, шодлик!

1965

СҮНГГИ ТИЛАК

Бимал Чандра Гҳошдан

Кари тангри судралиб кезинар,
ғудирар, сўкинар у...
Елкасида йиллар саҳтиён қилмиш
Кашмирининг кўҳна шоли...
Кумушдек оқ соқол толаларин
Тамакининг аччиқ тутуни ила
Кул рангига бўямишдир хотини.
Мана, мари тангри ниқиллаб борар,
Хуржунда васияти.
Серташвиш бу ерни охир
Кимга мерос қилиб қолдирса экан?
Бошидан сочлари тўкилиб кетди
шу хаёлнинг ғамида...
Ғудирайди, сўкиниб борар
Чор атрофга қарайди тангри:
«Хўш, кимга қолдирса бўлар
Шундайин улкан бисотни?» — дейди.
Қайта-қайта титкилайди васиятини.
Тангри икки букланиб кезинар
Оч ва исқирт кўчалар бўйлаб.
Лафъатан
Чангта ботган, кир-чир, яланғоч бола
Қарияга етиб оларкан
«Хуржунигда не бор?» — дея сўради.
Тангри кўтарди аста
Чуқур тиришлардан бужмайган юзин.
Кўрқиб кетди яланғоч бола,
уйига қараб чопди.
Шошилмасдан борди тангри
Тилла дўкони томон.

Барча илтимосу

**барча панлу насиҳат
бекор.**

Чор паҳса ҳовлида

Камбағал ҳаммолнинг ҳужрасида у

Тонг пайтида узилди;

Агрофида қий-чув оломон...

Улаётган қария

Бутун камбағал кўчалардаги

Кир-чир болакайларга

Васиятни ёзди янгидан —

Шовқинли заминни қолдирди мерос.

АЛЕКСАНДР УЛЬЯНОВ

Шамол, сочларимни тарама,
Оқарса оқарсин азобдан!
Кисмет, ҳайрон бўлиб қарама,
Ахир эширмадинг қаҳру газабдан!

Кетмакдаман энди. Тоғ отар.
Алвидо, Русь, онам диёр.
Кетмакдаман, ахир, биродар.
Дунё қолур, дунё ғубори..

Олдинда кўришур баҳорлар..
Умумбашарият баҳори,
Пичоқлар бўғзимга етганда
Қалтираб тўкмасман ёшимни,
Ҳеч нарса йўқ менинг елкамда.
Мен сенга бахш этдим бошимни!.

1976

А Г А Р

Агар шундай бўлса, агар шундайин...
Ҳаммаси тушунарли, ҳа, ҳаммаси,
Ҳаммаси икки қарра икки, яъни тўрт.
Агар шундай бўлса, агар. Дарвоқе...

Ҳаёт мураккаб, леб ўйлаймиз ҳайрон,
Гавжум — одам тўла бўшлиққа қараб.
Оқ, қора, қизил, заъфар ва бошқа
Чексиз харитага бош қўйиб маъюс.

Бу ҳаёт мураккаб, деймиз тик боқиб
Юлдузлардек ҳадсиз ҳаёт кўзига.
Хусусан, ҳаёт кўп мураккаб, деймиз.
Уз-ўзимиз бузиб қўйганидан кейин.

Гарчанд ҳамма нарса тушунарлидир..
Барибир, бир фикр берингиз менга,
Оддий «ассалому алайкум» каби,
«Саломат юрибсизми, она?» — дегандек.

«Уғлим, қаерларда қолдинг сен, тавба?..»
«Уй олдингми? Неча хоналик, иним?..»
«Устинг бут, мояна қанча?» — сингари,
Одатий, кундалик гап монанд фикр.

Ва яна бир фикр берингиз менга,
Токи тоғ-тошлоқда кезайин сарсон,
Саҳрони, харсангни сўзлатмак учун,
Пахта каби юмшоқ сўзласин тошлар.

Ҳаммаси тушунарли, ҳа, ҳаммаси,
Агар шундай бўлса, агар... Дарвоқе...
Йиртқичлар қайтсин ўз болалигига...
Наҳотки, биз қайта билмасмиз, наҳот...

Ҳаммаси тушунарли, ҳа, ҳаммаси,
Тушунарли, агарда шундай бўлса.
Осмонларга бош уриб ўлмак, қизиқ,
Чунки бошинг етмайди Тушунарли.

Уйлашиб, бир фикр берингиз менга,
Токи артмакка шошсинлар одамлар
Майса, проқларнинг шабнам ёшларини,
Ботаётган кунга қараб йиғлашсин...

1969

ОДАМНИНГ БОЛАСИ

Ўдимдадир аччиқ дардларим каби
Фазоларда учар эди хаёлим,
Қанот қоқмай ўқ-тайёра сингари,
Бари ўз қўлларим мисоли таниш...

Қадим миноралар кўксиди — ёдим,
Илоҳий ёзувлар ярлангандир.
Бунда менга сўзлар фотиҳ Искандар,
Тажанг бўлиб хотирамниш сабринга.

Тажанг кезар қуббалар тепасида
Темурнинг чўзилган арвоҳи — булут...
Эски сан: «Мен инсон боласи» ахир,
Ўдимда, ёдимда мен бечоранинг..

Кейин менга ҳар хил лақаб бердилар,
Аввал жиндек гуноҳим учун — асир.
Асирлик ёқмасди, МЕНга қул бўлдим,
Оч қолишган кунди сотдилар кейин.

Бош дегани недан ясалган экан,
Сўнгра сўйдилар, сўйдилар, сўйдилар.
Гарданимда бошланди саргардонлик,
Мен кабилар кўп экан ер юзида.

Биз тўпландик. Қолгани кундек маълум.
Фазоларда хаёлим учар яна.
Қанот қоқмай ўқ-тайёра сингари,
Бари бармоқларим мисоли таниш...

Дағаллашдим — салга жаҳлим чиқади,
Инжалашдим — салга қувончим дунё.
Асабим бузилди — фикрсизлиқдан?!
Шарт отдим ўзимни — ориятим бор!..

Юрагимнинг устки қатлами балки
Совуқ, ичи ёниб турар ловуллаб.
Бу дунёнинг устки қатлами совуқ,
Кўринг, ичи ёниб турар, эҳтимол...

Қўлларим сиртида гўштлар ва пайлар,
Қўлларим ичида қаҳрабо суяк.
Оҳ, қандай ёпардим крематорийда,
Қўлимни кранга ўхшаб кўтардим.

Жуда катта қишлоқ эрур ер юзи,
Вутун ер юзида дўстларим бордир.
Дўстлар, мен боримни аямасман ҳеч.
Керак бўлса, мана, тайёрман. Мени

Унутмангиз сира, ҳамқишлоқларим,
Бошимни олсинлар, майли, олсинлар.
Дунё, мен кўтариб юрибман ҳамон
Сенинг қайғу-ғаминг бўлган бошимни..

1968

√ Қ А Д А Х

Севгисиз тириклик андуҳ, бефараҳ,
Мангу шарофатли маърака бу кун.
Қани, эй дўстларим, тўлдириг қадаҳ,
Дунёда муҳаббат борлиги учун!

Гулга тўла дунё, шодумон дўст-ёр,
Гўёки даврада фақат гул, чечак.
Бу икки ошиқдир, икки бахтиёр,
Бир дардга айланган бу икки юрак.

Садоқат тахтида юзларинг гулгун,
Оламни ёритгай севгинг шуъласи.
Узгача кўринур ҳар нарса бу кун —
Келур ҳар нарсанинг сенга ҳаваси.

Дунёни бир кезиб, топдинг ягона,
Мана, суюқлигга турибсан қараб,
Қани, пиёлани тўлдирияг яна,
Нашъага тўлибди, қаранг, тўрт тараф.

Гўё бўстон ичра очилган чечак —
Бу ҳарир оқ либос поклик тимсоли.
Умр гўзал бўлур, бахтли келинчак
Кафолат берадир кўзгү мисоли.

Бу кун тўй кечаси, севги айёми,
Бу кун тўй кечаси, шодлик тошади.
Бу икки бахтиёр — дунё саломни,
Икки дил ҳаётга қадам ташлади.

Бу, барча кўргулик кўрган ҳаётдир,
Ҳаёт барчасига қилгайдир тоқат.
Умр деганлари заҳмат, саботдир,
Умр деганлари ишонч, садоқат.

Кўкда ой, юлдузлар киргандек сўзга
Азиз бошингизга сочар нурини.
Мен юлдуз шуъласин тилайман Сизга,
Мен Сизга тилайман ойнинг умрини.

Сизни қутлар бу кун дўсту қадрдон,
Ёш баҳор умрингиз нурларга тўлсин.
Бўлмасин жафолар, бўлмасин ҳижрон,
Дўстларим, эзгу Бахт муборах бўлсин!

1976

ҲАМЛЕТ

Сўлдирма! Дунёга шафқат қил, қизғон!..

Шекспир

1

Фақат виждон билан ўртанар Ҳамлет,
Дониё зиндонга қараб турар лол.
Биз ҳам шу саҳнага тикиламиз тек,
Шундайин ўртайди қадимий савол.

Ҳамлет севгисига содиқ қоларди,
Садоқат нелигини биларди, бироқ
У ёлғиз вафони ёлғиз хоҳларди,
Эвоҳ, жафо ундан минн карра кўпроқ.

Шоир, етолмайсан унинг додига,
Ҳамлет юрагида алам ва кадар.
Етар.. Офелня, қайт ҳаётингга.

Инонмоқ истарди сенга нақадар,
Инонмоқ истарди башар зотига,
Ундан кўрчасайди ёмонлик агар.

2

Бош эгиб тонглардан тонгларгача то
Виждон шеvasига ташбеҳ излаймиз.
Одамда виждон ҳам бўлмасми ҳатто!
Сўзлаймиз, жигархун бўлиб сўзлаймиз.

Сен эй, сен хилқатнинг ёвуз баядаси,
Не бало сөлгайсан маъсум бошларга,
Бўғилиб ётгандир виждоннинг саси,
Бошингни ёрсанг-чи уриб тошларга...

Замондошям менинг, жафохаш Ҳамлет,
О, дўстим, дунёда хунхорларни кўр,
Ожиздир бу қалам, ожиз тасаввур.

Қоплар оқмоқдадир, сўнмоқдадир нур.
Турибсан-ку давр билан бетма-бет,
Наҳот изтиробда доим тафаккур?!

Буюк жиноятчи, буюк қаҳрамон,
Буюк асримизда кўрсанг-чи буни...
Етим қилмас мени муқаддас имон,
Собит орзуларим айтур ҳукмини.

Қара, қайлардадир ер ранги! — шафақ,
Қариган қайғулар судранар ғижим.
Ҳамлет кўзларини юммоқда... фақат
Сесканиб, шакланиб тўлғанади жям.

Юмилган кўзларда бешумор очун,
Кўқарган лабларда айтмаган сўзи,
Сен-да кетарсанми, о, Ҳамлет, нечун?
Қимларга инониб кетарсан, дўстим.
Наҳот етар сенга Ёзувлик кучи?!
Йўқ, сени ўлдирди шонринг ўзи...

1965

ДИЛОРОМНИНГ ҚҰЗЛАРИ

Унинг кўзлари фақат тайқира оларди.

Рене Шар

1

Маъюс эди сенинг кўзларинг ғоят,
Гўё йўлсиз ўрмон барглари тўкиб
Қора ёрқинликда шивирлар оят,
Кўзларингни тинглаяпман энтикиб.

Айри а кўрингай ҳар касга дунё,
Борлиқнинг савдоли ишларин ўйлар.
Парпираб ёнади юлдузлар, гўё
Руҳнинг мангулигин ёндирар улар..

Занжирми Шарқ қизининг қўлларинда,
Бир куч топилмасми, кишан синмасми,
Шарқ қизи, Шарқ қизи, энди кулмасми.

Маломат, тутқунлик мангу ўлмасми?
Бир совуқ мазорларми йўлларинда,
Эркинликнинг порлок нури инмасми?!

2

Йўлсиз ўрмон оғочлари шовуллар,
Кўҳна жароҳатга туз сепар ўрмон.
Тепамда юрғун ой — ғариба увлар,
Гизли хаёл инграр холос беармон.

Кўзларинг қаърида синиқ бир нола,
Балким, қафас ичра уйғонган наво.
Балким тошлиқ аро кон ютган лола,
Йўқ, ҳавоси сўриб олинган ҳаво..

Йўқ, сен эй, адашган кемани чорла,
Ойнинг оқ сочларин севиб тарағия...
Кошки сувга чўксам. Чўкмасман. Сен бор.

Кошки ўтда куйсам. Куймасман. Сен бор.
Сен борсан. Сен борсан. Офтобим, порла,
Кўзларингда ёниб битай, севгилим...

3

Нечун яна кўзим, кулмайсан, нечун,
Нечун сен ёзмайсан эркин қанотинг,
Яна тортмакдами ўшал мудҳиш тун,
Уфқда учдими, эй куёш, отинг?

Очғил кўзларингни. Нашъа соч. Борлиқ
Оқ эрклик ичрадир. Ҳар нарса оқ. Оқ.
Севгилим, бу сенинг кўзингга боғлиқ,
Шодлик. Нур тошқини. Бир чаман. Бир

Булар бари сўзлар-ку, ахир, сўзлар
Қайға йиқиларлар бир кун беомон
Кўзинг осмонидан учган юлдузлар?!

Кўзингнинг қаърида юлқинар, излар
Еруғ соҳилларни асрдийда жон..
Мангулик осмони — бу теран кўзлар.

1977

МУҲАББАТ

1

Шундай изтиробда севган юрагим,
Муҳаббат дастидан йўқ менда имкон...
Ҳорғин-ҳорғин кўзларимга қарагин
Билурман, шунчаки ўртанмас виждон.

Оғир севганимдан рашким ҳам оғир,
Ул ғойиб илмдан олғайман сабоқ.
Ахир ноҳақ эди Отелло, ахир,
Севгилим, шафқатсиз муҳаббатга боқ!

Содиқ Дездсмона, эй жигарпора,
Нечун бўғизланди муқаддас туйғу,
Нечун қатл втилди севги бечора?!

Қасдийг борми менда, эй сўнгсиз қайғу,
Дунё дунё эмас, дунё бу — яра,
Наҳот бу жароҳат собитдир мвнгу?!

2

Севгилим, севгилим, жавоб бер ахир,
Совуқ жисмим ичра алаҳсирар жон,
Уйнаб килич солар бошимга тақдир,
Домига тортмоқда сўқир ломакон.

Ҳолбуки, айланар олам ақлимда,
Унинг рангларига бўялмиш жипар,
Беш қўлим сингари тавили иқлимда
Ишончсиз яшамас оғир нақадар.

Не хаёл ташланур ўксик ёдимга,
Ёдимнинг кўзияни кесиб қярар тун.
О, ким ҳам етарди менинг додимга!

На ер худолари, на сарват, на дин,
Ишонмоғим учун одам зотига
Мен сенга инонмоқ истайман олдин.

3

Йўқ, йўқ, керак эмас илоҳий ҳусн,
Майли, пешанангда ёнмасин даҳо.
Фақат инсон бўлгин садоқатда сен,
Менинг вафодорим бўлолгин танҳо.

Гоҳида ўшандоқ тентак хаёллар
Сендан воз кечмакка қистайди ҳаргиз.
Қайлардан келарлар машъум саволлар,
Қандайин яшарман, севгилим, сенсиз.

Сенсиз дунё менга нимадир, гулим,
Ҳар не унут бўлур қар неки эзгу.
Қонимни музлатар тирилган ўлим,

На севкинч, на кўз ёш, на ушбу сезги,
Бу чексиз оламда ягона йўлим —
Ёлғиз ишонганим сенсан-ку, севгим...

4

Севгилим, мен сенга инондим, нечун,
Сени ўзгалардан ўзга, деб билдим.
Қора гирдоб қаърига мен йнқилдим,
Оқар дарё бўлиб йиғлайман бу кун.

Фалакнинг ҳуёши ёнди-да сўнди,
Кўзимнинг имоини — дарёлар кечар.

Қотди ақлим, қаттол қисмат қон илар,
Сўнган муҳаббатга макон йўк энди...

Хайр, хайр, хайр энди. Бўғилар нафас.
Табиат, мадад бер, етмас ўз кучим.
Нечун алладинг сен тушуниб бўлмас?

Севгилим, ҳеч кимни сепмасман, нечун,
Осмон йироқ, юлдузи йўқ, ой кулмас.
Ҳамма нарса кулгилидир мен учун.

5

Мен кимни суйибман... Ёлбориб толдим —
Узгарар табнат, дунё ўзгарар.
Балки мен ўзга бахт йўлида қолдим,
Лекин олинб кетди сени ўзгалар.

Ахир ўзга эди сенинг аҳдинг, эй,
«Ахир ўткинчидир ҳаттоки абад».
Нечун ўзга эди сенинг бахтинг, эй?
«Лекин ўзга эрур буюк муҳаббат!»

Яшни уриб кетган дарахтдек тўниб
Поёнсиз бўшлиққа қарайман дилсўз.
Сарсон ахтараман юрагим тўлиб —

Қайда у садоқат, поклик деган сўз?
Хайҳот! Хиёнатнинг етими бўлиб
Фақат йиғлаб қолди икки қора кўз...

6

Афсус-надоматнинг бордир-ку чеки..
Сенинг гуноҳингни юзсия кўз ёшим..

Айни жасоратдир ҳар қандай севги,
Сенга оқ йўл тилар менинг бардошим

Бу шундай ҳаётдир, бу шундай дунё,
Эга чиқавермас ҳар ким аҳдига.
Онасан, омон бўл, соғ бўл доимо,
Маъсум болаларнинг маънос бахтига..

Лов-лов ёнаётир қуёш — ул нажот,
Осмон чорлаётир, чорлар юксак тоғ.
Шундай юрагимда товушсиз фарёд,

Мен сенга инонмоқ истайман, звоҳ,
Барча кўргуликка кўниккан ҳаёт.
Буюк муҳаббат деб аталган оллоҳ.

1977

• •
•

Шеър йўли мушкул нақадар,
Қалтис дордан боряди шонр.
Агар қалқиб кетмаса лангар
Куйлаб берар қалбига доир.

Гўё фалак бошидан йироқ,
Гўё ўчган тубанда овоз...
Дор устига чиқмасди бироқ
Йиқилишин ўйласа дорбоз.

1966

УСМОН НОСИР

Шеърят, йўлларида сенинг,
Эҳ, кимлар зору зор кезмаган.
Эҳ, кимлар чок этиб кўксини,
Қалбини ғижимлаб эзмаган.

Мен биламан, сени, шеърят,
Юрагимнинг сенсан улфати.
Лекин, эвоҳ, шу эдимни, айт,
Шу эдимни шоир қисмати?

У Лайло атаган Шеърят,
Мажнунингни нечун ташладинг?
Шу эдимни ошиққа қисмат,
Муқаддас кўзларни ёшладинг?!

Хато йўлга кирган бўлса ул,
Нега сен тутмадинг қўлидан?!
Шундай кетди яна бир ўрил,
Сақлаб қололмадинг ўлимдан.

Она-Шеърят, ўйлайсанми,
Қўйдинг-ку шоирни қақшатиб!
У қурбони бўлди, дейсанми,
Сўқир хасталиклар ваҳшатини?

Қандай аянч, бу надир ахир,
Кечирмасан сени ҳеч қачон.
Вужудимни ғижимлар, оғир
Рудим ичра пажмурда виждон.

Наҳит мумкин эмасди, наҳот,
Лол турганда дунё қаршиингда.
Қийпашганда оҳанглар ноҳақ
Бир кадам тушмаднинг аршиндан...

Ён, Шеърят, тутунга айлан,
Кулга айлан, тамом бўл, жигар,
Уз шеърини ул ўзи билан
Ёндиргани рост бўлса агар!

Шеърят, йўлларингда сенинг,
Эҳ, кимлар зору зор кезмаган.
Эҳ, кимлар чок этиб кўксини,
Қалбни гижимлаб эзмаган.

1965

Мана, чақмоқ чақди ногаҳон,
Зимистон тун чоки сўкилар.
Шундай яқин кўрхнар осмон,
Яшиллар ёғдуси тўкилар.

Ут ичида побисиз жаҳон,
Не изларман оташлар ора?!
Чақмоқ чақиб, юпатар осмон:
Буида сену ва мен бечора.

1964

Кўзимга тўқинар малолат, тумон,
Чексизлик қўйнида яланғоч сукут.
Руҳимда муаллақ жимлик безабон —
Неки ўтган бўлса, барчасин унут.

Зарба гали сенда, майли, кўрай мен.
Овоз бер, қайдасан, ўлмас тоқатим,
Ё сукунат кафанига ўрай мен...
О, саодат, йўқ менинг саодатим.

Фақат бордир бунда соқов сукунат..
Саодатин излаб чиққан бир шоир —
Мен қачон бағрингга етгайман, фақат

Ёрил тош, вй, ёрил тош, ёрил, ахир,
Улимнинг қошида ёрил, айт, бақир,
Чақмоқларга айлан энди, сукунат!

1976

ВАН ГОГ

Буюк севги рангин излаб юрардя...
Езар мовийликка рангин қасида.
Бироқ ҳайрат ичра қалқар юраги
Яхшилик, ёмонлик чегарасида.

Ҳеч нарсасиз, лекин меҳри зиёда,
Излар тирикликнинг сирли бўёғини.
Бунча ғариб... разиллар кўп дунёда?!
Кесиб берсамикан қолган қулоғин...

Қариндош-уруғи, дўсту ёр, хотин,
Уни англамади кибор оломон,
Юраги билгисиз зардобга тўлди.

Шаънига хиёнат қилишдан олдин,
Билмоқчи бўлди у, бу қандай аамон!
Юрагин рангини кўрмоқчи бўлди...

1977

Ёмғир ёғиб чиқди тун бўйи,
Тонг оқарди, тинмади ёмғир.
Бузилгандек осмон уйи —
Ерга қараб йиғлайди оғир.

Мен хонамга киргайман алҳол,
Юрагимда кўҳна андуҳлар.
Деразамга урилар шамол,
Қайдасан сен? Қайда ул руҳлар?..

1969

Сени ўйлаб жон-ҳолим оғрир,
Сени ўйлаб қондир ўйларим.
Манзилим ҳам йироқ ва оғир,
Тиғ устидан борар йўлларим.

Телба-оташ, деб мени пинҳон
Ўйлама сен, менинг юлдузим.
Сени ўйлай олдим-ку, инон,
Ўзимни ҳам ўйларман ўзим.

1966

Учқур отим оғир-оғир ҳансирар,
Ола кўзларига олам қоронғу.
Мендан тилсизгина бир нарса сўрар.
Ёлбориб фикримга термулади у.

Ажал, бошимизда кезма сарсари,
Йўлимизни кесма, эй ёвуз шамол!
Узоқ-узоқлардан келамиз ҳориб,
Маъзил ҳам ярқираб кўринди алҳол.

Уқчир отим ва тишлари гижирлар,
Оҳиста тупроққа босар кўксини.
Унинг изтироби мени гижимлар,
Унинг кўзларига кўмдим ўзимни...

1965

Мен ўткинчи, мен фақат меҳмон,
Даргоҳингда, эй она тилим,
Менга бир шеър керак, эй мезбон,
Езилмаган шеър эрур дилим.

Айтгил, нечун бунчалар қизиқ,
Эски жаҳон, бу аски жаҳон?..
Бир шеър керак нон каби яссиқ,
Менга бир шеър керак, эй мезбон.

Малул этма мени, онажон,
Сен — абадий, мен — лаҳза, бироқ
Итоат эт менга шул замон,
Ё айлагил телбани тупроқ...

Мен ўткинчи, мен ахир меҳмон..

1964

Еруғликни ўғирлаб секин
Теваракни қуршади туман.
Эрмак қилиб тун чўкди, лекин
Эшик очиб чиқмадинг-ку сая?

Дейдиларки, сенинг кўзларинг
Афсунгармиш, сеҳр этармиш,
Кимки кўрса бир карра сени
Оёқ етганча кетармиш.

Совуқни кўр, юзни чимчилар,
Масхараман унга бу замон.
Уйларимга келиб санчилар —
Ой эмас ул — у қотил камон.

Бунда ҳар не эрмаклар меня, —
Қоронгидир ахир жаҳоним.
Ҳеч бўлмаса очғия дарчани,
Дарпардани оча қол, жоним!

1967

• •
•
Ёшлик зангор фасл. Кечди. Сарғарди.
Тўкилди у. Шафқат билмас баргрезон.
Қора совукларга отиб юборди;
Шамоллар пойяда сиймоқда хазон.
Ёшлик зангор фасл. Кечди. Сарғарди.

Ҳарна ўтди, мендан ўтди, омон бўл,
Қанча фарёд қилмай қайтариб бўлмас.
Ҳар қалай олдинда бордир сўнгги йўл,
Токи етгунингча хотирот ўлмас.
Ҳарна ўтди, мендан ўтди, омон бўл.

Видо табассумли олам, ёшлигим,
Кўзларимда қотган жолам, ёшлигим,
Кўкларча етмаган нолам, ёшлигим,
Сувга чўкиб кетган болам, ёшлигим.
Видо табассумли олам, ёшлигим.

1977

БИР ЛАҲЗА ДОСТОНИ

Мен ўзимни йўқотдим тамом,
Мен ўзимни йўқотдим шу зум.
Қаёнларда, айтинг, бул замон,
Қаёнларда қолибдир — ўзим?

Бир кимсанинг қошида балки
Титраб турар шам каби гариб.
Кўчаларда тентирар, ёки
Додлаб юрар мени ахтариб.

Шундай сарсон, шундай саргардон,
Юрагида лаҳзалик қайғу.
Қай одамнинг кўзига нолон,
Нажот тилаб термуларкин у.

Бир лаҳзалик эрур бу ситам,
Лаҳзагина йиғлабди кўзим —
Япроқ каби оёқ остида
Хазон бўлган, эй менинг ўзим.

Лаҳзагина юбормас қўйиб,
Кимдир занжир билан боғлабди.
Кимдир: «Сенга ўзлик нима», деб
Улдирмоққа мени чоғлабди...

Мен ўзимни йўқотдим тамом,
Мен ўзимни йўқотдим бир зум.
Қаёнларда, айтинг, бу замон,
Қаёнларда қолдим мен ўзим?..

1967

Р О Н Д О

Бул хафа кеча кечар,
Қувгай уни офтоб.
Бул кеча пардек учар
Қўйнида мажҳул сароб.

Бу хафа кеча кечар,
Кечар кўнгилдан алам.
Ул ўзи захар ичар —
Аламсиз қолгай олам.

Бу хафа кеча кечар,
Кечар ғафлат уйқудан...
Унқу билмаган кеча
Порлар яна туйғудан.

Бул човух кеча кечар.

1961

ОМОН АЗИЗ. «КАНДАҚОРЛАР»

Ултиришар икки жунунвап,
Икки жаҳон билмаган жаҳон —
Икки шоир, маънос хаёлкаш,
Урталиқда олов сиёҳдон.

Мангу ёнар лаҳзалиқ оташ,
Қотиб қолган хаёл белоён;
Асрий ҳасрат юракдаги тош,
Бир лаҳзалиқ шодлиқ намоён.

Титрар олам бир паришонҳол,
Тўрт тарафда зулматдир ғариб,
Тўрт тарафни гўё босмиш ёв.

Келажакка ёғдирар савоя,
Гўё тунда имкон ахтариб
Чорлар, мисда музлаган олов.

1974

ТАУФИҚ ФИКРАТ КИТОБИГА ЁЗУВ

Нечун йўлнинг сўнгида жарлик...

Т. Фикрат

Мен ухлайман, мен ухлайман,
Рўёларга ботаман.
Тушларимда мен йиғлайман,
Булутни уйғотаман.

Боқмам ерлик наволарга.
Билмам қачон қайтаман.
Мен дардимни ҳаволарга,
Шамолларга айтаман.

Мен ухлайман, мен ухлайман,
Аста юмгайман кўзим.
Тушларимда мен йиғлайман,
Сен кулиб тур, юлдузим!

1972

А Л Д О В

Алда мени, севгимим, алдаб яшаш осон...

/ Марди майдов, деб айт, саховатли, деб айтгин,
Ҳаттоки зўр шоир, деб ҳам айтавер, майли,
О, йўқдан бор килурсан, деб айтгин, инонтир,
Майлига, дунёда тенгинг йўқ, деб айта қол!

Алда мени, севгимим, алдаб яшаш осон...

Дунёда энг гўзал сенсан дейман-ку мен ҳам,
Дунёда энг шафқатли сенсан, дейман, сен, сен,
Дейманки, дунёда сенсан энг вафоли ёр,
Дейманки, иўқ нарсаларни талаб қилмассан...

Алда, энди алдайвер. Алдаб яшаш осон?!

1977

• •
•

Мудрар ярим кеча — уйкуда,
Булут сузар ва ойни ёпар.
Ойни ёпар, лскин беҳуда,
Яна бир он ўтмасдан ёнар.

Кеча олар уйқусида дам,
Кеча узра посибон — Чирой..
Сени кўргим келди жуда ҳам
Ажиб қўшиқ айтган чоғи Ой.

1941

Е Ш Л И К

Юрагингда, сенинг қўлингда
Тоза чечак каби ўйнадим;
Ешлигим, мен сенинг йўлингда —
Севинтирдим. Сени қийнадим.

Наҳот хафа кунларинг ўтган,
Узинг бердингни бебошликни?
Лекин мени отмадинг ўтга,
Неқадар яхшисая, ёшлигим!

Бир дард бўлиб, бир севиya бўлиб
Ва бир донишманд бўлиб гоҳ,
Қўзларингга қараб юргин, деб,
Этгайинг бор, ёшлигим, огоҳ.

Фақат сен учтиг нафасимдан,
Сендан баҳра топсин бу олам.
Айтилмаган сўзларим сендан,
Қилинмаган заҳматларим ҳам.

Мен билан бўл донмо бирга,
Айри тутма мени, ёшлигим.
Тоза сақлай бутун умрга,
Бутун умрим, қора қошлигим.

Юрагингда, сенинг қўлингда,
Тоза чечак каби ўйнадим.
Ешлигим, мен сенинг йўлингда —
Севинтирдим. Сени қийнадим.

1963

Толиб Идродшга

Ҳаёт жоми ичра оқамиз,
Гоҳи хурсанд, гоҳида вайрон.
Теваракка ҳайрон боқамиз,
Теваракни қолдириб ҳайрон.

1970

• •
•

Маъно ўқи кўзимда,
Мен ёниб муҳаббатда
Гар адашсам сўзимдан,
Қошингда хижонатда.
Маъно ўқи кўзимдан.

Сен жабрга устасан,
Аmmo мен ортиқ моҳир,
Севаман ва истасам
Тарк втмакка ҳам қодир.
Мен — муҳаббат, мен — ситам.

Чангал ясаб бошимда,
Сени олиб қолгайман,
Ғамгин бир қарошимда
Ўз наҳримга солгайман,
Сузарсан кўз ёшимда...

1962

Мана шундоқ кечар кунларим:
Фаяакларга учгайман ўктам;
Лол қолдирар ул афсунларим,
Таажжубга солар мени гам.

Хамма нарса хурсанд ва кулар,
Бир шодмонлик келавди ичдан.
Хамма нарса севиниб куйлар,
Яралгандек олам севинчдан.

Излаганим ёлғиз муҳаббат,
Саболарга шеърлар куйлайман,
Тоҳатимга тилайман токаг,
Буюк севги, сени ўйлайман...

Кунлар бўлур, ўзгарар дунё,
Мантиқсиздай манзил сари нўл.
Ер — туйғусиз осмондир гўё,
Осмон — қаҳри музлаб қолган кўл.

Кўчаларда юргайман сарсон
Адашган ит сингарм увол.
Гўё кимса ҳол сўрмас мендан,
Жўраларим сўрамаслар хол.

Кўзларимга кундуз коронги,
Воз кечаман баъзи дўстлардан...
Сўзлар — турган-битгани оғу.
Беркинман ҳар хил сўзлардан...

О, кунларим кўпдир олдинда,
Етиб келар энг сўнгги нафас.
У пайт биров она тилимда
Бошим уэра сўзлаб турса, бас!

У пайт ҳайф кетмас кунларим,
Фалакларга учгайман ўктам;
Лол қолдирар ул афсунларим,
Таажжубга солар эски гам.

1965

Термиламан олнс уфққа,
Ботган кундан қолмишдир доғлар.
Ёмғир урар қоронғуликка,
Совуққина шовуллар боғлар.

Яна келдим маҳзун гўшага,
Бунда бир най ётибди синиб.
Қўй, сиғинма ортиқ ўшанга,
Қўй, сиғинма унга, севгилим.

Мен ҳеч нарса сўрмасман, дилбар,
Утмишингдан сўзлама зинҳор..
Мен ҳам бир бор севганман, етар..
Қарасанг-чи, атрофда баҳор..

1966

Кўп оғир кўрилар ухлашинг,
Бугун... сента тушганди ишим.
Фақат селинг... йиглашинг яхши,
Яхши эди сенинг йиглашинг.
Нечун жимсан бугун, фаввора?

Дунёда йўқ эди ўхшашинг,
Гўё тиниқ, тоза гул эдинг.
Кўз ёшларинг тинган. Кул энди!..
Яхши эди сенинг йиглашинг...
Нечун жимсан, ахир, фаввора?..

1962

Едингдами, севгилим, бир кун
Чиқиб келдим йўлингга.
Банафшалар тердим сен учун
Ва узатдим қўлингга.

Яна ўшал йўлдан борурман,
Нигорондир бу кўзим.
Хаёлимни қонга қорурман,
Сен йўқсан-ку... Бир ўзим...

Хув, ёшлигим қолган жойларда
Изғигаيمان мен ёшиб.
Айт, излайми сени кайлардан,
Қайдан топайми, жоним?!

1967

Бир ёни баланд тоғ, мудрайди бесас,
Бир ёни сўнгсиз қир — ухлайди уйқу.
Ўртада бир қабр — кўзга ташланмас,
Ҳайқириб уйғотар дунёларни у.

1966

Ёз кечаси. Осмон-фалакда
Кундузнинг китоби ўқилди.
Тарс ёрилди қовун палакда,
Олтин шафтолилар тўкилди.

Далаларда мудрайди уйқу,
Дала ётар кутиб қуёшни.
Ариқларда доим уйғоқ сув,
Полиэларга кетади шошиб.

Ёз шаънига қўшиқ тўқилар,
Чигирткалар чириллар чунон.
Ёмғир ёғар, гўё ёғилар
Иссиқ тулроқ устига маржон.

Ёз ёмғири илиқдир бирам,
Шитир-шитир унинг қўшиғи.
Бир ширин ҳид таралар ердан
Ёз юракка кетар қўшилиб...

1963

Излайсанми сен-да бир паноҳ,
Ҳеч тинарми бу куй, бу оғриқ.
Эҳтимолки, бекордир, эвоҳ,
Уртанишинг бу қадар, бағрим?!

Керак эмас балки ёнишинг,
Қайгуларинг керак эмасдир?
Ҳаёстингинг бутун ёзмиши
Бир нафасдир, эҳ, бир нафасдир.

Уйчан кеча, тун ичра танҳо,
Рауф Парфи, қоздиқ икковлоп...
Биз меҳрга тўймадик асло,
Бир ёруғлик излаймиз ҳамон.

Шулча абор қилгани етар,
Биз билардик, билардик яна
Ёруғлик, деб бошига етар
Ёруғлиқни севган парвона.

Раҳм-шафқат бўлмас шоирга,
Заъфар дунё босар юзидан.
Парвонадек учсин қаерга,
Қаерларга қочсин ўзидан.

Афсуски, йиқилди парвона
Қанотидан айрилди ўшял...
Йўқ, ҳажрда куйгай у, яна,
Қанот бўлгай қанси бир гўзал...

Бир аум каби ёшлик ҳам ўтди,
Бир зум севги вафо қилмади..
Кутганимиз кўпдир ҳаётдан,
Мунису меҳрибон келмади.

Садоқатда дўстлик аҳдига,
Бахтларнинг йўлида толмадик.
Ва лекин биз севги бахтига
Етолмадик, йўқ, етолмадик.

Уйчан кеча, тун ичра танҳо,
Рауф Парфи, қолдик икковлон.
Биз меҳрга тўймадик асло,
Меҳр.. меҳр истаймиз ҳамон.

1965

Ойлар ўтди ва йиллар ўтди,
Лекин сендан бўлмади хабар.
Ёлғиз сени, мен ёлғиз кутдим,
Кута бериб хун бўлди жигар.

Мана ахир сен-да намоеън,
Муҳаббатим, кўзим, исматим,
Унгми, тушми ё ширин армон?
Бирдан ярақлади кисматим.

Сен ўша-ку хаёлда кўрган,
Уша нигоҳ, ошно табассум,
Уша оҳу кўзлар тиг урган
Ва юракка бошлаган ҳужум.

Сенга жуда ғалат туюлар
Балки севгинг билан ёнганим.
Менга оғу каби қуюлар
Шундай буюк ишқдан тошанинг...

Ойлар ўтди ва йиллар ўтди,
Юрак эса ишонч ва ғашда.
Қанчадирки, ўтган вақт, кутдим,
Сени кутдим фақат оташда.

1962

* *
*

Олпоқ булут изғир саросар,
Олпоқ булут сокин осмонда.
Йўллар ошар, манзиллар ошар,
Нелар бордир ўша томонда.

Шундай жимжит зангоҳи осмон —
Заминларнинг нидоси бестор.
Эҳ, нақадар зхир бепоён
Сукунат деб аталган д р.

1969

Кўзларимнинг осмонларида
Фақат ўзинг, фақат сен ўзинг.
Ойдан, юлдузлардан нарида —
Кўзим ичра сенинг юлдузинг.

Тушларимда учиб юрардим,
Мен-ла бирга озод қушларим.
Сен тушми, деб сендан сўрардим,
Алдамчидир барча тушларим.

Мени кутмас энди ул боғлар,
Мени кутмас қалам қошлигим.
Тушда қолди ул масрур чоғлар,
Эҳ, ҳувиллаб қолган ёшлигим.

Шафқат недир — қовжироқ тақир,
Мен йўлсизман бесару сомон.
Ботмоқдодир қуёш ҳам ахир,
Ҳансира-да, бўғриқар осмон...

Бу ерларга беҳуда келдим,
Сувга чўккан чўғдек сўзларим.
Гўзалликнинг мен кули эдим,
Сен хунхора малак, гўзалим.

Қайдасан сен, бу кун беҳуда
Ҳасрат билан кўйингда ёндим.
Ёлғиз сенинг меҳрингдан жудо
Қон ютилган саҳрода қолдим.

Даъват этмас, шундоқ, алвидо,
Талқон бўлур тамаллар тоши —
Сўнаётган офтоб нурнда
Менинг кирсиз ўн тўққиз ёшим.

Томоғимда қотган сўзларим,
Сочилинг, самога сочилинг.
Мана, тонг. Тонгларнинг гўзалк.
Тонг оқарди. Тонг — сочим менинг.

Хайр сенга, отилган оҳу,
Дунёларга андо айтурман.
Элитмоқда чўнг кудрат — уйку,
Тушларимга яна қайтурман.

1970

Нигоҳинг кўринур, кўзларинг..
Эримасин ерда ётган қор.
Қор устида сенинг изларинг,
Қор остида мудраган баҳор.

Чаман-чаман очилгай гуллар,
Баҳор қўшиқ айтармиш қорга.
Қўшиқ айтиб дарё шовиллар
Таъзим ила гўзал баҳорга...

Порлаб турар баҳор — кўзларинг,
Баҳор юзларингда барқарор.
Учмасин ҳеч сенинг изларинг..
Йўқса, нечун менга бу баҳор?!

1964

Телбаларча қарайман, гоҳо
Не қиларим билмайин абгор.
Босиб келар ҳасратли дунё:
Бекор бўлур шодлигим, бекор.

Мен кўланка эрурман фзқат,
Юраман-ку, йўқ эмиш изим;
Бўлмагандек азалдан ҳаёт,
Кўрмагандек ҳеч нарса кўзим.

Чумолича эмасдир инсон,
Шарпалардек беадад тақдир.
Ёлғон, ёлғон, ҳаммаси ёлғон,
Одамлигим ёлғондир, ахир?!

Томиримда гимирлар-ку қон,
Ҳайқирурман, сўрайман шафқат.
Керак эмас менга ҳеч қачон
Шодликларга ўралган ҳасрат.

Дунё, ўзинг ёрлақа мени;
Барча учун ёрлақа ўзинг,
Бергил менга, бергил қайғунгни,
Бутунича бера қол, кўзим.

Телбаларча қарайман, гоҳо
Не қиларим билмайин абгор.
Босиб келар ҳасратли дунё;
Бекор менинг шодлигим, бекор..

1965

Бир кун йўлга отлансам, танҳо
Бу ерларда не кечар ҳолинг.
Кўча пойлаб ҳар субҳи сабо
Алланарса туяр хаёлинг.

Менинг ҳолим учун сен йиглаб,
Жудоликка бўлурсан иқрор.
Балки мени келар, деб ўйлаб,
Дарвозага боқурсан бекор.

На чора бор, айрилиқ оғир,
Кетар бўлсам, бошласа йўлим.
Унда, жоним... бир кун ахир
Мени сенга топширар ўлим...

1967

Аммо кун ботмоқда, кун ботмоқда, ахар..

Асқад Мухтор

Бу кун кечди. Қуюлди оқшом,
Мен ҳақимни олурман тундан.
Тун — ажойиб фикрга ўшар,
Хотиралар қолмишдир кундан.

Кун айланди, бошимда манам
Одамларнинг фикри айланди.
Мен кун бўйи — бутун кўрганам
Ҳукм-фармонига бойланди.

Ҳеч ким мени хафа этмади,
Ҳеч ким хурсанд этмади мени.
Ниманидир кимдир айтмади,
Кимдир кўтармади кўнглимни..

Бу кун кечди. Бир ҳасрат қолди.
Бир қувончим қолди орқада.
Қўз ўнгимдан бу кун йўқолди,
Қуёш кетди уни орқалаб.

Бу кун кечди тилини тишлаб.
На хурсандман, на хафа ундан.
Бу кун кечди. Қуюлди оқшом,
Мен ҳақимни олурман тундан.

1964

Бинафша, исмингиз умидли,
Нафосат тўла — Бинафша.
Яна бир йил, оҳ, бир йил ўтди.
Эй умр, сен бунчалар шошма!

Юракларнинг шавқи, кулуси
Акс этади аргувон майда.
Бинафша, меҳрибоним, дўстим,
Бу кун хафа бўлмагиз мендан.

Хафа бўлманг юракдан кулсам,
Хафа бўлманг йиғласам тошиб,
Пойингизга келиб йиқилсам
Хафа бўлманг мендан, куёшим.

Чунки шодликларим Сиз — танҳо,
Аламларим сизсиз менинг.
Сиз тилсимот каби бир дунё,
Сиз дунёси — Сизни кўрганниш.

Бинафша, исмингиз умидли,
Ноумиддир юрагим ҳамон..
Кўкда булут, кўксим булутли,
Туманларга беланган ҳаво..

1964

Бу кун менинг юрагим бўм-бўш,
На видоси, на-да тилаги.
Ҳеч бир нарса жалб этмас уни,
Бу кун бўм-бўш менинг юрагим.

Ҳолбуки мен оҳанг истардим,
Муסיқа эди-ку ҳар япроқ.
Шеър ҳажрида ёнердим кеча,
Бу кун бирор қофия ҳам йўқ.

Шундаин, сўррайган, бемаъно,
Юлдузларинг нури санчилар.
Қандай эди, эсламоқ маҳол,
Афсоналар айтган кечалар.

Бу кун менинг юрагим бўм-бўш...

1964

* *
*

Ишқ-вафодан сўзлаганларим
Етур сенга, оху фиғоним.
Ёдга тушар бўзлаганларим,
Мен оламдан ўтганда, жоним.

Қалтирарсан ажиб сезгидан,
Ҳар бир сўзим — ошкор жаҳоним.
Жудо бўлдинг буюк севгидан —
Мен оламдан ўтганда, жоним.

Сен қошимдан кета олмассан —
Кўзларингда турарман ёниб.
Севгимин рад эта олмассан
Мен оламдан ўтганда, жоним!..

ТУЙҒУЛАР

*Рассом дўстим
Шухрат Абдурашидовга*

1

Бўрон дўстим, нечун жимсан,
Нечун жимсан Чақмоқ укам,
Синглим Сукунатнинг бошида?!

2

Мен сенинг кўзларингга қарайман,
Сен ўзгаларга.
Кимнинг кўзларидан излайсан мени?

3

Товушларга кўмилиб қолдим,
Залвор қорли товушларга.
Жунжиктирар ойнинг ноласи.

4

Остонамда ётар дўстимнинг ити,
Юлдузларга қарар. Эҳ, ўлмагур дўстим-эй,
Марҳум дўстимнинг ити.

5

Сени топгунга қадар
Қандай яшадим мен?
Наҳотки яшадим?

87

6

**Кундуз: чиқ-чиқ-чиқ,
Кеча: чиқ-чиқ-чиқ.
Улмаган сенинг жонинг.**

7

**Кўзимга нечун тўр ташладингиз,
Нечун аржон ташладингиз,
Киприкми шулар?!**

8

**Кўзларимга тўлиб қолган нимадир,
Томоғимга тиқилиб қолган нимадир, ахир,
Ким айтади, сен айтмасанг агар, Гунафша?**

9

**Бир ёкларга кетмайсанми учиб-учиб,
Юрасанми ис босиб, қорайиб,
Шўрлик, шаҳарлик чумчуқ?**

10

**Нима десам экан сенга, Шамол,
Нима десам экан, Бойчечак,
Бир оз жим туриш мумкинми?**

11

**Бунча югурасан, еласан; қўшнимнинг кучуги,
Кўзларингга шодлик тўлиб қолган,
Бахтлимисан шунча?**

88

12

Бир ақлли-ей, мана бу қурмағур,
Бир чиройликки мана бу.
Булар ҳам тугилганмикин?

13

Чарс-чарс сенавер, нимжон олов,
Қўлларимни қалайман,
Бегона эмасмиз, ҳар қалай.

14

Мен сени севаманми? Билмайман:
Сен мангулик нафассан —
«Билмайман», деган.

15

Оғзимга энг хушбўй ҳаволарни тўлдириб,
Йиқилиб, туриб чопаяпман
Сен томон, жоним!

16

Ҳар кун ҳузурингга келаман,
Ултираман соатлаб,
Сен мени тушунишинг керак, чинор!

17

Дафъатан ёмғир ёғар. Тинар дафъатан.
Дафъатан ер йиқилиб тушса...
Наҳот, шу қадар душман — дафъатан сўзи.

89

Товушларнинг рангига қаранг,
 Қаранг тез, рангларнинг товушига,
 Бу, шўрлик ой хам шоирми, дейман?

Мўлтираб қараб турибсан, қушчам,
 Нега бундай қарайсан,
 Барибир менга ишонмайсан-ку?

Ой, нурларингни йиғштириб ол,
 Қора пардангни ташла юзингга, тун,
 Мен ёрим-ла видолашгали келдим!

Куйган дарахт бўйнига осилар
 Оқ булут, оппоқ булут.
 Йиғлагали кетар кейин.

Хаёл олиб кетар йироқларга,
 Кўз илғамас ёқларга олиб кетар.
 Узига қаттиқ ишонар хаёл.

Қорайиб кетди кўксиямдаги қорлар,
 Майсалар уйғонди.
 Шоҳларга қўнди кўклам.

Оғзим тўла сўзлар — жнгарларим, эй,
Ортиқ сизни асрай олмайман,
Билганингизни қилингиз.

Сен кўп яшадинг, буюк тош,
Яшай берасан ҳали узоқ-узоқ.
Кўп яшаб қўйганимдан уяламан мен эса.

Тўр ташлайсан, игна санчасан,
Нечун менга бақраясан, осмон,
Хато қилган бир менми?!

Сувлар, не деб жилдирайсиз?
Не деб шивирлайсиз, саболар?
Сен-да бераҳмсан, Бойчечак!

Севинч, бирор марта қайгурганмисан?
Кулгу, йиғлаганмисан бир марта бўлсин?
Дўст бўлолмасиз мен билан.

Нима қилиб кўйдинг, Қуёш, нима қилиб
қўйдинг,
Эритиб юбординг-ку сув қилиб, қурмағур.
Такрорланмас мўъжизани дарчамда.

ҲА ва ИУҚдан иборатдир қисқалик,
 Тушунтириш учун кетган сўзлар, қолгани,
 ҲА ва ИУҚни тушунтириш учун кетган сўзлар.

Айтмасанг бўларди-ку шуларни, эвоҳ,
 Узим талаб қилдимми ҳақиқатни,
 Қандай яшайман қолган умримни энди?!

Мен ҳаммасини Чиндан айтдим, эҳ, Сизларим,
 Сиз нафасни менадан қизғондингиз-а?!
 Қолганини... балиқлар... айтсин...

1977

МУНДРИЖА

Бағишлов	3
Вақт	5
Оддий касрлар	6
Нозимнинг садоси	8
Ватан ҳақида Бернд Иенцшга мактубим	10
Излар	14
Байроннинг сўнги сафари ✓	15
Пабло Неруда ўлимига	17
Санъат тушунчаси	20
Оддий гап	22
Шодлик	24
Сўнги тилак	26
Александр Ульянов	29
Агар	30
Одамнинг боласи	32
Қадаҳ	34
Ҳамлет	36
Дилоромнинг кўзлари ✓	38
Муҳаббат	40
«Шеър йўли мушуқул мақадар...»	44
Усмон Носир	45
«Мана, чақмоқ чақди ногаҳон...»	47
«Кўзимга тўқинар малолат, туман...»	48
Ван Гог	49
«Ёмғир ёғиб чиқди тун бўйи...»	50
«Сени ўйлаб жон-қолим оғирир...»	51
«Учқур отим оғир-оғир ҳансирар...»	52
«Мен ўтқинчи, мен фақат меҳмон...»	53
«Ёруғликни ўғирлаб секин...»	54
«Ёшлик зайгор фасл. Кечди. Сарғарди...»	55

Бир лаҳза достони	56
Рондо	57
Омон Азиз. «Кандакорлар»	58
Тоуфиқ Фикрат китобига ёзуи	59
Алдов	60
«Мудрар ярим кеча уйқуда...»	61
Ёшлик	62
«Хаёт жоми ичра оқамиз...»	63
«Маъно ўқи кўзимдан...»	64
«Мана шундоқ кечар кунларим...»	65
«Термпламан олис уфққа...»	67
«Кўп оғир кўринар ухлатинг...»	68
«Ёдингдами, севгилим, бир кун...»	69
«Бир ёни баланд тоғ, мудрайди бесас...»	70
«Ез кечаси. Осмон-фалакда...»	71
«Излайсанми сен-да бир паноҳ...»	72
«Ойлар ўтди ва йиллар ўтди...»	74
«Оппоқ булут изғир саросар...»	75
«Кўзларимнинг осмонларида...»	76
«Нингоҳинг кўринур, кўзларинг...»	78
«Юлдузлар мунча ҳам беҳисоб...»	79
«Мунча тамгин бўлмаса ўйлар...»	80
«Телбаларча қарайман гоҳ...»	81
«Бир кун йўлга отлансам танҳо...»	82
«Бу кун кечди. Қуёлди окшом...»	83
«Бинафша, исмингиз умидли...»	84
«Бу кун менинг юрагим бўм-бўш...»	85
«Ишқ-вафодан сўзлаганларим...»	86
Туйғулар	87

На узбекском языке

Рауф Парфи

ГЛАЗА

Стихи

Китоб оригинал—макет асосида чизирга тайёрланди.

Редактор Ш. Раҳмон
Расм А. Сухорев
Расмлар редактори А. Бобров
Техн. редактор Е. Потапова
Корректор Р. Содиқбекова

ИБ № 291

Босмахонага берилди 30/1-1978 й. Босишга рухсат этилди
10/VII-1978 й. Формати 70x90 1/32. Ёафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти. Босма л. 3.0. Шартли босма л.
3.0. Нашр л. 249. Тиражи 10000. Р... 013448.
Тошкент, Навоий кўчаси, 30. Шартнома № 120—77.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Нашриётлар, по-
лиграфия ва китоб савдоси ишлари бўлича Давлат комите-
тининг Бекобод шаҳар босмахонасида № 1 қозоғга босилди.
Бекобод. 1978 йил. Заказ № 139. Баҳоси 30 т.

Парфи Рауф.
Кўзлар. Шеърлар. Т.
Адабиёт ва санъат нашриёти, 1978.
96 б.

Рауф Парфи ўзининг «Субҳидам», «Акс садо», «Тасвир», «Хотирот» шеърли китоблари билан ўқувчиларга таниш. Шонининг ушбу «Кўзлар» тўплами мавзу раи-баранглиги, бўёқдорлиги, туйгулар софлиги билан кишини жалб этади.

Парфи Рауф. Глаза. Стихи.